

Základná škola Družicová 4 040 12 Košice	Názov smernice Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov	Číslo smernice A2/2018
---	--	-----------------------------------

Základná škola Družicová 4, Košice

Smernica č. A2/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školskom prostredí

Číslo spisu:	
Účinnosť od:	5. 9. 2022
Kľúčové slová:	šikanovanie, prevencia
Záväznosť pre:	Pedagogických, odborných zamestnancov
Zrušuje sa interný predpis:	Vnútorá smernica riaditeľa školy číslo A2/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach y roku 2018

Schvaľovanie:

Funkcia	Titul, meno, priezvisko		Podpis	Dátum
Zodpovedný za vydanie	Mgr. Jozef Varga			
Garant				
	Odporučil			
	Schválil			

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školskom prostredí

Riaditeľ Základnej školy, Družicová 4, Košice Mgr. Jozef Varga, vydáva internú smernicu ako neoddeliteľnú súčasť Školského poriadku školy. Smernica je vypracovaná v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2018 vydaného MŠ SR podľa paragrafu 3 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní.

Čl. 1

Charakteristika šikanovania

1. Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrasovanie. Ide o ciele a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Čl. 2

Podstatné znaky šikanovania

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou,
- e) urážlivé nadávky, posmech,
- f) odcudzenie vecí atď.

Čl. 3

Podoby šikanovania a jej prejavy v školskom prostredí

1. Priama podoba

Zahrňa fyzické útoky v podobe bitia, vydieranie, poškodzovania vecí,, ako aj nadávok, ohovárania, vyhrážania, či ponižovania.

2. Nepriama podoba:

- a) demonštratívne prehliadanie a ignorovanie obeť.

b) môže mať aj formu elektronického šikanovania (kyberšikanovanie).

3. **Kyberšikanovanie** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania. Podstatnou vlastnosťou je skrytosť a neprístupnosť

Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha
- b) agresor vystupuje často anonymne
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonimitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

4. **Prejavy šikanovania :**

- a) zhoršenie vzťahov v triednom kolektíve,
- b) vtieravé správanie agresora,
- c) utiahnuté správanie obeť,
- d) obeť čaká na odchod spolužiakov zo školy,
- e) obeť sa zdržiava počas prestávok v blízkosti učiteľa,
- f) zhoršenie správania obeť,
- g) zvýšená chorobnosť obeť,
- h) obeť máva „náhodné“ zranenia ,
- i) obeť máva často poškodené veci v osobnom vlastníctve a školské pomôcky,

Čl. 4

Zodpovednosť školy

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy:
  - a) ktorí realizujú vyučovací proces,
  - b) ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách, v školskej jedálni a na športoviskách
  - c) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
  - d) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.
3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).
4. Šikanovanie, resp. jeho náznaky, **nesmie** byť zamestnancami školy v **žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť** a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, koordinátorovi prevencie, výchovnému poradcovi a prípadne vedeniu školy.

Čl. 5

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch napĺňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:
  - a) proti občianskemu spolunažívaniu,
  - b) proti majetku.
2. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
3. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin

- a) ublíženia na zdraví,
  - b) obmedzovania osobnej slobody,
  - c) lúpeže
  - d) vydierania
  - e) hrubého nátlaku
  - f) nátlaku
  - g) porušovania domovej slobody
  - h) sexuálneho násilia
  - i) sexuálneho zneužívania,
  - j) krádeže
  - k) neoprávneného užívania cudzej veci
  - l) poškodzovania cudzej veci
  - m) nebezpečného vyhrážania sa
  - n) nebezpečného prenasledovania
  - o) výroby detskej pornografie
  - p) rozširovania detskej pornografie
  - q) prechovávanía detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení
  - r) ohovárania
4. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- a) neprekazenia trestného činu
  - b) neoznámenia trestného činu alebo
  - c) ublíženia na zdraví

Čl. 6

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania a na školských akciách uvedených v čl. 4, bod 2, písm. c) sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, **informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť** (predtým si zistí meno a priezvisko žiakov a triedu, ktorú navštevujú), koordinátora prevencie, riaditeľa školy, alebo člena vedenia školy

2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a koordinátora prevencie. O danom vyšetrení **spíšu zápis**.

V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnu opatrenia na riešenie.

3. Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci s koordinátorom prevencie **si požívajú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti). K pohovoru prizvú aj riaditeľa školy, alebo člena vedenia školy.

4. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.

5. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

6. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, koordinátora prevencie v ich neprítomnosti člena vedenia školy alebo má možnosť využiť schránku dôvery a Peer aktivistov, ktorí spolupracujú s koordinátorom prevencie

Čl. 7

Metódy riešenia šikanovania

1. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä

a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí

b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie

c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania

d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili

e) **zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom**

f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami

g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom

h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania

1. zákonných zástupcov
2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa
3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu
4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený
  - i) kontaktuje miestne príslušné centrum
  - j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy
  - k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania
  - l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov
  - m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu

2. Pri výskyte skupinového násillia voči obeti sa použije tento postup:

- a) okamžitá pomoc obeti,
- b) dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, koordinátorom prevencie, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,
- c) vlastné vyšetrenie,
- d) zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora obeti,
- f) nahlásenie prípadu polícii - rozhodne riaditeľ školy,
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov - zabezpečia triedni učitelia,
- h) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Čl. 8

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa použijú tieto opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť:

- a) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne CPPPaP),
- b) zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľa školy v spolupráci s CPPPaP,

c) informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.

2. Opatrenia voči agresorov:

a) odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú pomoc,

b) výchovné opatrenia:

– pokarhanie triednym učiteľom, riaditeľom školy

- preloženie žiaka do inej triedy

- zníženie známky zo správania

3. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:

a) odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do liečebno - výchovného sanatória,

b) oznámiť príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny - sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,

c) oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, **že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný** (u maloletých).

Čl. 9

Prevenia šikanovania

V rámci účinnej prevencie šikanovania je dôležité :

a) zabezpečiť spoluprácu rodičov, žiakov a zamestnancov školy,

b) dôsledne vykonávať dozor zo strany pedagogických zamestnancov počas prestávok a v „kritických zónach školy“

c) informovanosť všetkých zainteresovaných (pedagogických zamestnancov, rodičov, žiakov) o postupe pri odhalení agresívneho správania sa žiakov,

d) spolupracovať s odborníkmi CPPPP

e) zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania a agresívneho správania.

Konkrétne:

a) vedenie školy – dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,

b) koordinátor prevencie – koordinuje preventívne pôsobenie, eviduje agresorov a obeť, spolupracuje s triednymi učiteľmi, výchovným poradcom a psychológmi z CPPaP Zuzkin Park Košice

- c) špeciálny pedagóg – pomáha zmiernovať možné príčiny agresie , sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami,
- d) triedny učiteľ – buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
- e) ostatní pedagogickí zamestnanci – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania
- f) vychovávateľky ŠKD – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracujú s rodičmi
- h) žiaci – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu
- i) rodičia – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi,

Čl. 10

Súvisiaca legislatíva

Smernica č.36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach : www.minedu.sk/data/att16073.pdf

Priority a odporúčania

- *Monitorovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov a príznaky šikanovania využívaním rôznorodých diagnostických nástrojov. odhaľovať zdroje rizikového správania a sociálno-patologických javov a uplatňovať účinné prostriedky na ich elimináciu. Informovať bezodkladne zákonných zástupcov žiakov o výskyte problémového javu v správaní žiaka alebo zhoršenia jeho prospechu.*
- *Zvyšovať u žiakov povedomie o trestnoprávnej zodpovednosti pri prejavoch šikanovania či iného rizikového správania a u PZ a OZ ich povedomie o trestnoprávnej zodpovednosti v prípade jej neriešenia v súlade so smernicou.*
- *V súčinnosti so zariadení PaP spolupracovať na programoch prevencie šikanovania a vyhotovovať zápis o riešení šikanovania v súlade so smernicou č. 36/2018 a organizovať preventívne aktivity v danej oblasti*
- *Pri realizácii preventívnych aktivít odporúčame poradenským zariadeniam postupovať podľa Procesného štandardu „Prevencia“ <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/12/Prevencia.pdf>*
- *Venovať zvýšenú pozornosť budovaniu klímy triedy, školy ako prevencii šikanovania a iného rizikového správania sa žiakov.*

Čl. 11

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov, výchovný poradca, **ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov:**

- a) aby si všímali možné príznaky šikanovania
- b) súčasne im ponúknuť pomoc

Táto povinnosť platí tak pre rodinu obeť ako aj pre rodinu agresora.

2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.

3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca a koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálno-patologických javov.

4. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru PZ SR.

5. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. 12

Všeobecné a záverečné ustanovenia

1. Základným preventívnym opatrením základnej školy je princíp:

„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“

2. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy **je vytvoriť pozitívnu klímu v škole**, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.

3. Táto smernica je prílohou vnútorného poriadku školy.

4. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberaného učiva v časti **„triednická hodina“**.

5. S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady, čo potvrdili svojím podpisom na prezenčnej listine.

6. S touto smernicou oboznámia triedni učitelia rodičov, resp. zákonných zástupcov žiaka na rodičovských združeniach jednotlivých tried.

Základná škola, Družicová 4, 040 12 Košice Smernica k prevencii šikanovania žiakov v školskom prostredí

7. Táto smernica bude zverejnená v zborovni školy (pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy a triednych učiteľov) ako aj na internetovej stránke školy.
8. Smernica nadobúda účinnosť dňom 05.09.2022 a platí na dobu neurčitú.